

MISSOURSKEMU DELAVSTVU PRINAJA POMOČ ZA PRIBO- RITEV ODŠKODN. ZAKONA

Odškodninski zakon je bil sprejet že trikrat v missourški legislaturi. Trikrat se pa podjetniški interesi in odškodninski advokati upraviteli zakona na referendum.

New York, N. Y.—Delavski zdravniški biroj se je ponudil Missourški delavski federaciji, da ji pride na pomoč za priboritev odškodninskega zakona. Ta zakon pride na referendum v mesecu novembru. Missourško delavstvo se bojuje za ta zakon, ki se bo izvedel v naslednjem letu. Delavski zdravniški biroj, "Od leta 1921 je missourška legislatura sprejela odškodninski zakon že trikrat. Vsakokrat se je pa podjetniškimi interesi in odškodninskimi advokati po srečilo spraviiti zakon na referendum. Izdali so na stotine dolarjev, da so vplivali na volilce, ki ne delajo v industriji in nimajo stikov z njo. Za to so delavci v Missouriju še danes brez vsake zaščite, ako smrtno ponesrečijo na delu ali podležejo strokovni bolezni.

Missouri spada med onih šest držav, v katerih se podjetniški interesi trajno in vtrajno bore proti odškodninskemu zakonu.

Tesarski delavci zahtevajo poldnevni delovnik

Zahtevajo tudi reformno glade dela v kaznivih.

Fall River, Mass.—V tem mestu obdržujejo organizirani tesarski delavci svojo državno konvencijo. Delegatje so sprejeli resolucijo za pet dni dela v tednu. V soboto in nedeljo naj delo popolnoma počiva. Dalje je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da se sprejme postava, ki določa za vsakega uradnika pet sto dolarjev denarne globe, ako uradnik uporabi kazenska za delo v privatnem obrtu ali na privatnem posestvu.

DVA MILIJONA MEHIŠKIH DELAVCEV ORGANIZIRANIH

Mehiške delavstvo se hitro organizira, odkar mu več nazadnjaki ne sede na tliniku.

Mehiko, Meh.—Ricardo Trevino, tajnik Mehške delavske federacije, poroča, da ima federacija zdaj dva milijona članov. Industrijskih uni je 2,200, podelskih pa 2,700. Trevino je član mehškega kongresa in je bil na konvenciji Ameriške delavske federacije kot bratski delegat.

Pileudski bi bil rad poljski kralj?

Variave javljajo, da se je začetnik diktator družiti z monarhisti.

Variava, 27. okt.—Maršal Josef Pileudski se je včeraj udeležil konference poljskih monarhistov v Niewiezu. Iz tega sklepa, da je Pileudski začel agitirati z monarhisti z namenom, da postane poljski kralj. Konferenca je bila tajna. Druga vest se glasi, da bi Pileudski rad združil vse konservativne in monarhistične skupine v eno stranko, s pomočjo katere bi potem kontroliral parlament in vlado, odkar je izgubil zaupanje socialistov in drugih levčarskih strank.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

Mitchell Palmer in loipa pod ognjem

On in še eden dvajset drugih je obtožen zarote. — Prodali so lastno Bosch Magneto za polovico vrednosti.

Washington, D. C.—A. Mitchell Palmer, bivši justični tajnik in varuh tujezemske lastnine, ki je svojočasno, ko je imel še moč, preganjal "rdečkarje", je obtožen zarote, češ, da je prodal lastno Bosch Magneto kompanije za polovico vrednosti, in na ta način prikrajšal Združene države za \$5,535,546. Kako so Palmer in njegovi "fantje" izvršili to kupčijo, je spravljal na dan senator Wheeler, ko je pred dvema letoma in pol preiskaval justični department. Palmer seveda ni tiho. Ampak jezi se in rolni ter pravi, da je to "nezaslišana zloraba" moči onih, ki so mu nasledili v uradu. Svoječasno je Palmerjeva sfera dvignila veliko prahu v dnevniki in nekateri so jo prinašali na prvih straneh.

Stalin na čelu ruskih komunistov

Stranka je izvolila nove voditelje. Trije ameriški delegatje glasovali za odstavljenje Zinovjeva.

Moskva, 27. okt.—Petnajsta konferenca komunistične stranke v sovjetski Uniji je včeraj izvolila nov prezidij stranke. Izvoljenih je 37 članov, na čelu katerih so Stalin, Kalinin, Buharin, Tomski, Vorohijev, Molotov in Kujbišev. Mesto umrlega Feliksa Dzeržinskaja v centralnem odboru je dobil komisar Oračelačevili, dolejši malo znan Armenec. Eksekutivni odbor tretje internacionale, zastopan po 28 delegatih iz sedemnajstih držav, se je danes sešel in potrdil zaključek političnega in kontrolnega biroja ruske komunistične stranke glede odstavljenja Zinovjeva od predsedništvja eksekutivne tretje internacionale. Trije ameriški delegatje, ki so bili prisotni, so tudi glasovali za odstavljenje Zinovjeva. Ameriški delegatje so: James Duncan, Earl Browder in John Pepper.

Kapitalisti upog- nili Mussolinija

Opozicija italijanskih industri-jalcev proti novi zbornici je zmaga. Stari senat ostane.

Rim, 27. okt.—Vztrajna opozicija, katero so vodili italijanski industrijski hotelci proti načrtu nove Mussolinijeve zbornice, je končno upognila Mussolinija. Njegov načrt "fašistovske države" bo zdaj izpremenjen, modificiran. Mussolini se je podal, češ da njegov načrt ni bil praktičen. Stari senat ostane nedotaknjen. Opozicija je rekla, da načrt novega senata odvzame kralju zadnje pravice, ki jih še ima. Mussolini je pritrdil, da je to res.

Načrt nove zbornice bodo zdaj toliko izpremenili, da senat ostane tak kot je, spodnja zbornica se pa reformira. Spodnja zbornica dobi 300 novih članov, katere imenuje Mussolini izmed voditeljev fašistovskih delavskih uni in industrij; ostali člani zbornice se pa izvolijo na temelju pluralnega sistema.

AMERIŠKA VLADA ZOPET GROZI NIKARAGVI

Washington, D. C.—Državni tajnik Kellogg je 25. t. m. informiral voditelje zavezovalnih strank v Nikaragvi, da Združene države pokličejo vojske čete tja in naredi mir. Mirovna poznanja med rebeli in vlado se bila brez uspeha.

IZVOZ MONO- POLA ZA BA- KER JE TUKAJ

Tó je nove vrste trasi baronov bakra.—Srbel bo, da ne bo nikdar preveč bakra na ameriškem trgu.

Washington, D. C.—Cooper Exporters, Inc., se imenuje nova kompanija, ki so jo ustanovile kompanije za produkcijo bakra. Ta kompanija se je obrnila na zvezno obrtno komisijo, da se pripisna kot izjema glede protitrustovskih zakonov, ker se bo pečala z izvozom bakra in bakrenih izdelkov. Tako izjemo dovoljuje Webb-Pomerenev trgovinski zakon.

C. F. Kelly od Anaconda Copper kompanije je predsednik novega trasta. Delničarji ali člani trasta pa so:

American Smelting & Refining Co., Inspiration Consolidated Copper Co., Mother Lode Coalition Mines Co., Nevada Consolidated Copper Co., New Cornelia Copper Co., Utah Copper Co., Anaconda Copper Mining Co., American Metal Co. Ltd., Nichols Copper Co. in United Verde Copper Co.

Ta kompanija se je ustanovila, da ostanejo cene bakra v prodaji na drobno visoke. V Združenih državah. To nameravajo baroni bakra doseči na ta način, da izvažajo baker sistematično iz Združenih držav in tako znižajo rezervne zaloge bakra na domačem trgu. Z drugimi besedami to pomeni, da se je ta kompanija ustanovila, da obdrži visoke cene za baker v Ameriki. To pa gotovo ni v korist konsumantom. V drugih delih bo baker poceni, Američani ga bodo morali plačati toliko dražje, kolikor ceneje bo prodan v tujemstvu.

Vreme v horizicli!

Sneg v Georgiji in tople v Alasce! — Veliki viharji na vzhodu. Snegovi viharji v Franciji. Potres na britskih otokih.

Washington, D. C.—Vremenske razmere na ameriškem kontinentu so se postavile na glavo. Dne 28. oktobra je snežilo v Georgiji na jugu, medtem ko je prišla brzojavka iz Alaske na skrajnem severu, da je tam zavladovala nenavadna toplota.

Na vzhodu, posebno v New Yorku, so zadnje dni divjali silni viharji, ki so zahtevali nekaj človeških žrtv in naredili so veliko škodo.

Pariz, 27. okt.—Strašen snežen vihar je včeraj divjal preko Pariza in po vsem severozahodnem delu Francije. Morje ob francoskem obrežju je bilo tako razburkano, da je več manjših ladij utonilo. Potopila se je tudi neka belgijska barka z vsem moštvom.

London, 27. okt.—Snoči je potres zmajal otoke v Angleškem kanalu.

Carigrad, 27. okt.—Potres v Armeniji zadnje sobote je terjal veliko več človeških žrtv kot je bilo izprva poročano. Po najnovejšem poročilu iz Erišana je več kot 600 oseb mrtvih.

Dunaj, 27. okt.—Hude nevihte s točo in snegom so razsajale včeraj po vsej centralni in zapadni Evropi. Debel sneg je pokril Ogrsko. V Baranji, Jugoslaviji, je allen vihar podri več hiš in paraliziral železniko ter telegrafsko zvezo. Mnogo oseb je bilo ranjenih.

Norveški mornarici imajo 110,000 večine.

Oslo, 27. okt.—Končne številke glede rezultata ljudskega glasovanja o prohibiciji na Norveškem kažejo, da so mokri zmagali z večino 110,000 glasov.

Angloški parlament se je fino opral

Sramežljivo je priznal, da je pijanaki, toda — what the hell you gonna do about it?

London, 27. okt.—Stari angleški parlament — mati parlamentov! — je včeraj izvršil nenavadno delo, ki je tipično sedanjosti dobi histerije in paradoksa. Obtožen je bil, da ima pijance v svoji areli, nato je sramežljivo priznal, da je to žalostna resnica — in potem, kaj potem? Nič!

Enkrat zadnji je laboritski poslanec dr. Alfred Salter izjavil odprto v zbornici, da mnogi poslanci prihajajo pijani v zbornico in celo nosijo šnops seboj ter pijejo med sejami, nakar hodijo apat v garderobo. To je bila huda žalitev častitljive matere vseh parlamentov.

Včeraj je bil dr. Salter pozvan, da predloži, kar je rekel. Tedaj je sledila dramatična scena. Dr. Salter je dejal, da ne prekliče niti ene besede, ker je povedal resnico. "Jaz ne delam nobene izjeme," je dejal. "Člani vseh strank so prizadeti; videl sem tudi poslance moje lastne stranke grdo pijane v tej zbornici. To veste vi, ker niste slepi. Kdor taj, je hinavec."

Oglasili so se drugi in potrdili, da je — žalibog — res. Morda ni več danes tako slabo, ampak nekdo je bilo. Nazadnje je celo premijer pritrdil: "Mi vsi vemo, samo govoriti nečemo o tem."

Končno je zbornica sklenila, da se o tem ne govori več. Vsek poslanec je imel pravico zahtevati, da se dr. Salter suspendira, toda zahteva ni nihče.

Almea obdelžena, da kupuje priče

Sodnik je prejel tri grozilna pisma, ki mu groze s smrtjo.

Los Angeles, Cal.—Sodna razprava proti duhovniku Almei Semple McPherson postaja vedno bolj slikovita. Med zasliševanjem nadaljnji prič, ki nastopajo v prid obtoženki, je pomočni distriktni pravdnik Dennison v torek obdolžil duhovnico, da kupuje priče. Dennison je izvel iz priče M. E. Irwina iz Douglasa priznanje, da je hotel prodati časopisom ponarejeno sliko bajte v mehški puščavi, v kateri je Almea imela biti ujetnica. Nato je Dennison hotel vedeti, kako je Almea dobila Irwina za pričo in pod kakimi pogoji. Almea zagovornik je ostro vprašal, kako pa država dobi svoje priče. Dennison je odgovoril: "Država ne pobira denarja od faranov in ne kupuje prič v inozemstvu (Mehiki), ki potem govore tako kakor hoče obtoženka."

Sodnik Blake je izjavil, da je prejel tri grozilna pisma zadnje dni. Pisma, ki so brez podpisa, mu groze s smrtjo, če bo odločil proti duhovnici. Policija išče anonimne pisce. Distriktni pravdnik Keyes je pa izjavil, da je bila že peta tatvina izvršena v njegovem uradu. Zopet so izginile neke dokazilne listine.

Ruski zarotnik obsojen na smrt.

Harkov, Ukrajina, 27. okt.—M. Uronjuk, tajni agent velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, ki je skušal organizirati cariste v Ukrajini, je bil včeraj pred tukajšnjim sovjetskimi sodiščem obsojen na smrt. Drugih pet zarotnikov je dobilo po deset let zapor.

Harvarski delavci in čistilci se organizirajo.

Long Beach, Cal.—Delavci, ki barvajo in čistijo oblake, so se pričeli organizirati v tem mestu. Nova organizacija je vpisala apel na Ameriško delavsko federacijo, da ji podeli poslovniško.

Amsterdamska inter- nacionala za Združe- ne države evropske

Ona nasprotuje vsakemu grupiranju evropskih držav.—Evropa izgubiva trge.—Amerika in Azija pa pridobivata na trgih.

Amsterdam, Holandska.—Mednarodna federacija delavskih strokovnih uni je izdala iz svojega glavnega stana okrožnico, v kateri svari socialistične stranke in delavske strokovne organizacije v Veliki Britaniji in na evropskem kontinentu, naj bodo na straži, da se ne razvije novo ravnanje sil. Amsterdamska delavska strokovna internacionala protestira proti vsakemu grupiranju evropskih sil.

Gibanje za Združene države se hitro razvija, pravi internacionala v okrožnici, nakar nadaljuje:

"To gibanje je pridobilo veliko število podpornikov, da se stvari v Evropi razvijajo a alabaže na glabe. Vzroki za to postojte v omejenih narodnostnih sovražstvih in izpodrivanjih. Dasiiravno to še ni priznано na gospodarskem polju, vendar postaja vedno bolj važno vprašanje, ker komercialna vrednost Evrope pada. Delež svetovne trgovine, ki odpade na Evropo, postaja vedno manjši in manjši, medtem ko se Amerike in Azije veča z enakomerno trajnostjo. Bolj in bolj se priznava, da je za Evropo to pojemanje v trgovini vprašanje smrti in življenja."

"Evropsko delavstvo miali, da je Vse-evropa, ki obsega nekaj narodov in ne vseh, zelo majhne koristi. Taka Evropa bi bila odvisna od ravnovesja sil kot od političnih alijanz. Taka Evropa bi imela še svoje Mussolinije, Chamberlaine, Stresemane in Briande, ki bi se od časa do časa sestavali paroma in obdržali svoje informalne po-

govore, ki bi ogrozili evropski mir. Ravno to velja za gospodarsko sfero.

"Tudi vse obsegajoča Vse-evropa bi ne bila brez nevarnosti. Taka Evropa bi le ne potrebovala tehničnega znanja, ampak bi potrebovala nov duh v industriji. . . . Sporazum za jeklarski ring je bil sklenjen dne 1. oktobra med francoskimi, nemškimi, belgijskimi in luksemburškimi producenti. To daje priliko za razdelitev trgov, nikakor pa ne za rekonstrukcijo evropske industrije na zdravni podlagi.

"Če bi ti veliki ringi začeli stabilizirati meane v nekaterih industrijah, tedaj bi to pomenilo racionalne organiziranje vse produkcije, ki bi a sabo prinesla splošno izboljšanje mead in delavskih razmer, kar delavstvo zagovarja v svoji zahtevi za svetovni gospodarski kongres. V programu za svetovno konferenco delavske skupine zahteva, da bi te industrijske rubeje kontrolirala združena akcija vlad, konzumentov, delavskih organizacij, lige narodov in mednarodnega delavskega urada. . . .

"Mednarodno delavstvo ne želi, da se Britanija porine ven iz Združenih držav Evrope, ampak britaki delodajalci kažejo v sedanjem boju na premogovnem polju, kako daleč so se od tega, da zapopadejo elementarne principe, ki so v ideji Vse-evropa. . . . V britaki premogovni industriji so britaki delavski poklici, da so pri volji storiti svojo, da se Evropa napravi učinkovita snota z vidika svetovne konkurence, medtem ko delodajalci radi uničijo svojo dede in oslabe Evropo na svetovnem premogovnem trgu, kot da se odpovedo svojemu primitivnemu načinu na biznis in svoji agrarni ideji, da morajo zlomiti odpor strokovnih organizacij."

LEGIJA JE VTAKNILA SVOJ NOS V UČILIŠČE

Obrekliivi in nazadnjaški jeziki so trosili razne grde in umazane reči o učilišču.

Mena, Arkansas.—V tukajšnjem mestu se je pred dobrim letom ustanovilo učilišče Commonwealth. Menda je to edino učilišče na svetu, ki se vzdržuje na ta način, da profesorji in dijakji delajo na polju in pridelajo vse, kar je potrebno, da se dijaki in profesorji prehranijo. Kot profesorji na učilišču sodeluje nekaj socialistov in drugih naprednih mož.

Komaj se je učilišče ustanovilo in so prišli prvi dijaki, vložile priče o njem krožiti obrekliive govore. Govorili so, da se

na učilišču podučuje nasilni preobrat, svobodna ljubezen in podtikali so še več takih primislov. Govorice so krojile, začle so v liste in končno je prišla groziti in žugati tudi Ameriška legija v Arkansasu a preiskavo.

Za to gonjo proti učilišču je zvedelo vodstvo učilišča in takoj se je obrnilo na federalni justični department in mu povedalo, da želi preiskavo, da se zavzame jezik obrekljivim jezikom. Vodstvo učilišča je pa izvedelo od justičnega departamenta, da ni bilo vlozene nobene vloge za preiskavo učilišča.

Na to je se le Ameriška legija, arkanaska divljaja, vložila peticijo, da želi preiskavo učilišča.

Čikaški šerif mora pokazati knjige

Državni pravdnik Crowe mora tudi predložiti sodišču vse listine svojega urada.

Chicago.—Zvezno sodišče, ki preiskuje razne butlegarske afeere v Chicagu in Ciceru, je oddredilo, da okrajni šerif Peter Hoffman pokaže vse svoje uradne listine in knjige. Enaka odredba čaka tudi državnega pravdnika Roberta E. Crowa, ki bo moral pokazati veleporoti vse policijske zapiske svojega urada.

Preiskava se tiče korupcije, katero zadnje čase odkrivajo med okrajnimi uradniki in tignjarskimi baroni.

PET DNI DELA POMENI MANJ NESREČ V INDU- STRIJI.

New York, N. Y.—James A. Hamilton, delavski komisar države New York, izjavlja, da pet dni dela v tednu šele ne prihaaja, ampak je še tu. V mnogih delavnicah, posebno v židovskih, počiva delo že ob sobotah in nedeljah. Poldnevni praznik ob sobotah je postal še skoraj splošen. Delavci se uče uporabiti čas zase. Življenjski standard se viša in mera inteligence se izboljšava. V ponedeljkih prihajajo delavci oveseljeni na delo, kar pomeni manj nesreč v industriji.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpišite svoj list!

Vesti iz Jugoslavije

NOVE POVODNJE V POLJANSKI DOLINI.

Ziri ponovno prizadete. — Nova velika škoda.

Kako zelo so ljudje še v strahu radi zadnjih velikih povodnj, ki so povzročile tako ogromne škode v Poljanski dolini in drugod, se je videlo 9. in 10. oktobra, ko se je poplavna katastrofa začela zopet ponavljati. Po par lepih jesenskih dneh je namreč pričelo zopet deževati in je mirno deževalo tudi drugi dan. Proti večeru pa je deževje zopet naraslo v hudo nevihto, ki si je za svoj divji pljask zopet izbrala skrajni severozahodni kotiček Slovenije.

Naliv dne 9. okt. zvečer je prevzel tamošnje prebivalce v velik strahom in nemirjem. Mnogo jih je začelo seliti se iz hiš s svojim celokupnim imetjem ter spravljati na varno tudi živino iz hlevov. Nekateri so se premestili k sorodnikom in sosedom, kateri hiše imajo višje in ugodnejši položaji, drugi pa so zopet celo noč prebili v bližini svojih domov na prostem v dežju.

Posebno vznemirjeni so bili prebivalci Poljanske doline radi hitro naraščajoče Poljanske in njenih deročih dotokov. Pravcata panika je nastala, ko se je raznesla vest, da se je v Zireh zopet utrgal oblak. In res je voda medtem že neprestano narasla ter prinašala v svojih valovih razne predmete. Hudo urnik pa k sreči ni bil tako hud, kakor pri zadnji povodnji. Največ je voda odplavila bukovih drv, precej pa tudi gospodarskih predmetov in manjših delov stavb.

Prebivalci Poljanske doline je naraščanje vode spravljal v vedno večji strah. Tembolji, ko so brzojavili iz Zirov v spodnji del doline, da so potoki in hudourniki silno narasli in da je stanje vode podobno onemu od zadnji povodnji. Ta novica se je bliskoma razširila po Škofji Loki in okolici. Ljudje so ponovno začeli iznašati svojo lastnino na prosto, kjer jim je neprestani naliv dežja prizadejal precejšnjo škodo.

Tudi v Gorinčanah so prejeli omenjeno novico. Ko je narasla Sora ter sta združeni Poljanska in Sečava odnesli novo, po zadnji povodnji zgrajeno brv, se je v papirnici oglašala sirena, ključ loži na pomoč. Stanovalec ob vodnih hiš so začeli v naglici vse iznašati na varna mesta. Bilo je tužno gledati prestrašene prebivalce pri reševanju svoje imovine.

K sreči pa voda ni povzročila kakšne večje katastrofe. V posameznih strugah je voda dosegla višek bregov, silno narasla je pri Škofji Loki, kjer se je dvignila za kak tri metre nad normalo ter se začela razliti čez bregove.

Dočim pa v spodnjem delu doline ni bilo prehudo, so bile tembolji prizadete one vasi, kjer prihajajo potoki s hribov in se združujejo v nesrečno Poljanko. Središče nezgod so bile tudi tokrat Ziri z okoliškimi vasi. Tam povodenj ni mnogo zaostajala za veliko predzadnji povodnjo. Uničeni so tudi deli doline, katerim je bilo zadnji prizanešeno. Hinavski potok Račeva se je po nalivu kmalu izpremenil v praveci veletoke in je razlil svoje umazane valove preko plodnih poljan. Ker je zadnja povodenj zasula struge, je voda vdira v Novo vas proti hiši Jakoba Mrlaka ter je uničila njegovo privatno elektrarno. Močno je nadalje požarovala hiša čevljarja Lovra Bogataja. Nadalje narasle so bile v Šopkovih grapi, kjer je voda odplavila del hiše posestnika Ivana Jereba. V dolini Račevi pa so bili najbolj prizadeti kmetje Bogataj, Podobnik, Jereb, Novak in pa stari Urbančič.

Potok Plastuhlja je uničil še eno, kar je ostalo po zadnji povodnji. V Stari vasi je tekla voda skozi poštni urad. Več

Ali se razumna bitja na Marsu ali ne?

Čikaški astronom Frost zelo dvomi, kajti klimatične razmere na Marsu so čisto drugačne in zrak je silno redek.

Chicago. — Čikaški zvezdnanci, ki so sredi in v tork zvečer bombardirali Mars s teleskopi in fotografskimi aparati, so veliki skeptiki glede razumnega življenja na našem nebesnem sosedu. Šest velikih teleskopov je bilo zaposlenih samo v čikaškem mestu in okolici. Večina astronomov je bila zbranih na opazovalnici Yerkesa v Williams Bayu, Wis., katero upravlja čikaška univerza.

Edwin B. Frost, profesor astronomije in astrofizike ter glavni omenjene opazovalnice, je dejal reporterjem, da on ne verjame, da je na Marsu kakšno inteligentno življenje. Morda je bilo v preteklosti, pred milijoni leti, toda danes ni več. Mars je zelo postal in danes je zelo mrzel svet.

Ako so na Marsu kakšna razumna bitja, imajo težak boj za obstanek, je rekel Frost. Seliti se morajo najmanj dvakrat v letu med severnim in južnim tečajem radi velikih klimatičnih izprememb, kakršnih ne poznamo na zemlji. Marsov ekvator je tudi zelo izdajalski. V pasu Marsovega ekvatorja je o polnočnem 60 stopinj Fahrenheitta toplete, dočim je o polnočnem 100 stopinj pod ničlo. To pa radi tega, ker ima Mars silno redko atmosfero, petkrat redkejšo kot je zemeljska v višini petih milj.

Marsjani morajo biti tudi drugače zgrajeni kot zemljani. Njihova pljuča morajo delati zelo hitro, kajti na Marsu je tridesetkrat manj kisika kot na zemlji.

Na Marsu je tudi veliko pomanjkanje vode, je rekel dalje prof. Frost. Vodnih hlapov je manj kot na gori Wilson, ki stoji 6000 čevljev nad morsko gladino. Tam sploh nikoli ne dežuje. Kar je vode, pride od ledu, ki se taja poletne dni od solca in zopet zmrzne ponoči.

Iz tega razloga — in še mnogih drugih — je zaključil prof. Frost, da je človeško življenje na Marsu nemogoče. Morda je bilo v davnih preteklosti, ko je bil Mars še obdan z gosto atmosfero, kot danes zemlja, in je imel morja ter reke, ampak takrat še ni bilo človeka na zemlji. Mi smo prišli morda milijon let prekasno, da bi videli Marsjane. Lahko pa je rastlinsko življenje, dasi ga ni še nihče opazil.

Več izdelkov, toda manj zaposlenosti

Velikanski napredek v izdelavi blaga v vseh industrijah. Kljub temu pa zaposlijo manj delavcev.

Chicago. — (FP) — Ze zopet nam prikazuje zvezni urad dela, kako se je produktivnost v ameriških industrijah povečala od leta 1914. To pa je sedaj še pozadejalo precejšnje notranje poskodb.

Ljubljana ima vladnega komisarja. Do dveh let je gospodaril na Ljubljanskem magistratu demokratični svet. Sedaj imamo zopet vladnega komisarja, ki naj izvede volitve v občinski svet Ljubljanski. Bojimo se, da zopet mine pol leta ali pa še več, preden se izvrše volitve, ker že iz zakonitih razlogov prej niso mogoče. In tako torej poteka skoro tri leta, ko bo ljubljanska občina upravljana nelegalno, nezakonito. Koliko sočalmskega dela se je v teh letih zamudilo! In to naj traja še — in še! Ljubljanski občinski volilni red je krivica. V vladi niso demokrati, a kljub temu vlada še do danes na Ljubljani vrnila splošne in enake volilne pravice. Poslanec Ljubljane je sam dr. Korosec, predsednik Slovenske Ljudske Stranke, v vladi je g. Pucelj, toda o izpremembi volilnega reda za avtonomna mesta, da dva gospoda ne napravita nikakršnih resnih korakov.

ment radio vacuum (brezračne) cevi.

Kadar pa se spusti močan električen tok, tedaj so pa ti elektroni spremenjeni v katodične žarke ter so poginani na konec cevi in skozi ono malo nikljasto okence z veliko hitrostjo, 150.000 milj na sekundo. Zato ker so elektroni veliko manjši kot pa atomi, iz katerih je malo okence narejeno, se pa radi tega lahko izognejo atomom in hite na prosto med zrak, kateri pa ima atome, ki so pa zopet preveliki, da bi zabranjevali elektronom pot ven ter da bi tako silili in cev.

Kakor hitro se je pričelo operirati omenjeno stekleno cev, takoj je postal zrak zunaj cevi razsvetljen, ki je dajal od sebe plavkast rdeče žarke kakšna dva čevlja na daleč v ospredje in tudi v ozadje, ker so se žarki prenašali po zraku. Različni kristali so pričeli žarevati kakor hitro so bili postavljeni pred te nove žarke. Dr. Coolidge je pokazal, kakšne posledice je imel kristal kalcit, ki je čista oblika mramorja. Kristal se je svetil v oranžnih barvah. Se celo ko se je pretrgalo električni tok, se je kristal svetil in je zgledal kot da je razbeljen, kar pa ni bilo, ker so navzoči lahko sami preiskovali ko so kristal vzeli v roke.

Dr. Coolidge je dalje tudi pokazal kakšen vpliv so imeli ti žarki na druge kemikalije: potasijum klorid, ki je navadno bel, se je spremenil v škričasto barvo. Zanimivo je zvedeti, da kadar se izpostavi tem žarkom ricinovo olje, tedaj se olje spremeni v trdo snov, katere se je spremenila še acetilinski plin žarkom. Ta prah je povsem svoje vrste in je edini te vrste. Pa tudi to je značilno, da se do sedaj še ni dobilo nikakih kemikalij, ki bi ga raztopile. Večkrat smo že videli, da če drgnemo kaučuk ali pa še posebno celulozo od suhe, tedaj se vidijo iskrice, ki niso nič drugega kot električne posledice drgnjenja. Ravno tako se zgodi, če drgnemo vosek ob platno. Toda če izpostavimo vosek tem novim žarkom, tedaj vidimo, da ostane ta vosek stalno pod vplivom električnega toka.

Ti novi žarki pa imajo tudi tako moč, da delujejo na človeško meso ali pa sploh na vsako meso tako kakor radium. To se lahko opazi, če se izpostavi tem žarkom kakšen živ organizem. Dr. Coolidge se celo trdi, da dajo ti novi žarki od sebe toliko elektronov, kakor bi jih dala čista tona radiuma, kateri bi pa sedaj stal veličansko svoto denarja, namreč \$100.000.000.000.

Občinstvu se je pokazalo kakšne učinke so imeli ti novi žarki na zajce. Kakor hitro so izpostavili uho zajca tem žarkom le za desetino sekunde, je koža postala pikasta. In kljub temu, da so pustili le šibke žarke. Če nekaj časa je diaka na ušesu popolnoma odpadla in je šele čez sedem tednov nova zarasla. Toda nato so pa izpostavili tem žarkom uho drugega zajca bolj močnim žarkom in takoj se je videlo veliko kravato na uhu, kakor je še tista odpadla na ter se je napravila praznina na onem mestu, ki je popolnoma obrnila diako na ušesu. Čez dva tedna pa se je opazilo, da raste nova diaka na onem mestu, ki se pa je sedaj postala bela in je še celo prerastla stara, ki je bila sive barve. Tretjič so pa izpostavili uho na drugem mestu žarkom skoro za celo minuto, se je tudi napravila kravata ali grinta, toda ko je odpadla, je napravila luknjo v ušesu.

Ti novi žarki umirijo vso go-lazen in mrčes na mah. Toda razdalja in moč na daljavo teh žarkov pa je še k sreči omejena.

AMERIŠKI RUDARJI NE POZABIJO BRITSKIH.

Superior, Wyo. — Rudarska lokalna organizacija šteje 2616 je darovala za strajkujoče rudarje \$225.

Morda.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Agitirajo za nove člane

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

ment radio vacuum (brezračne) cevi. Kadar pa se spusti močan električen tok, tedaj so pa ti elektroni spremenjeni v katodične žarke ter so poginani na konec cevi in skozi ono malo nikljasto okence z veliko hitrostjo, 150.000 milj na sekundo. Zato ker so elektroni veliko manjši kot pa atomi, iz katerih je malo okence narejeno, se pa radi tega lahko izognejo atomom in hite na prosto med zrak, kateri pa ima atome, ki so pa zopet preveliki, da bi zabranjevali elektronom pot ven ter da bi tako silili in cev.

Kakor hitro se je pričelo operirati omenjeno stekleno cev, takoj je postal zrak zunaj cevi razsvetljen, ki je dajal od sebe plavkast rdeče žarke kakšna dva čevlja na daleč v ospredje in tudi v ozadje, ker so se žarki prenašali po zraku. Različni kristali so pričeli žarevati kakor hitro so bili postavljeni pred te nove žarke. Dr. Coolidge je pokazal, kakšne posledice je imel kristal kalcit, ki je čista oblika mramorja. Kristal se je svetil v oranžnih barvah. Se celo ko se je pretrgalo električni tok, se je kristal svetil in je zgledal kot da je razbeljen, kar pa ni bilo, ker so navzoči lahko sami preiskovali ko so kristal vzeli v roke.

Dr. Coolidge je dalje tudi pokazal kakšen vpliv so imeli ti žarki na druge kemikalije: potasijum klorid, ki je navadno bel, se je spremenil v škričasto barvo. Zanimivo je zvedeti, da kadar se izpostavi tem žarkom ricinovo olje, tedaj se olje spremeni v trdo snov, katere se je spremenila še acetilinski plin žarkom. Ta prah je povsem svoje vrste in je edini te vrste. Pa tudi to je značilno, da se do sedaj še ni dobilo nikakih kemikalij, ki bi ga raztopile. Večkrat smo že videli, da če drgnemo kaučuk ali pa še posebno celulozo od suhe, tedaj se vidijo iskrice, ki niso nič drugega kot električne posledice drgnjenja. Ravno tako se zgodi, če drgnemo vosek ob platno. Toda če izpostavimo vosek tem novim žarkom, tedaj vidimo, da ostane ta vosek stalno pod vplivom električnega toka.

Ti novi žarki pa imajo tudi tako moč, da delujejo na človeško meso ali pa sploh na vsako meso tako kakor radium. To se lahko opazi, če se izpostavi tem žarkom kakšen živ organizem. Dr. Coolidge se celo trdi, da dajo ti novi žarki od sebe toliko elektronov, kakor bi jih dala čista tona radiuma, kateri bi pa sedaj stal veličansko svoto denarja, namreč \$100.000.000.000.

Občinstvu se je pokazalo kakšne učinke so imeli ti novi žarki na zajce. Kakor hitro so izpostavili uho zajca tem žarkom le za desetino sekunde, je koža postala pikasta. In kljub temu, da so pustili le šibke žarke. Če nekaj časa je diaka na ušesu popolnoma odpadla in je šele čez sedem tednov nova zarasla. Toda nato so pa izpostavili tem žarkom uho drugega zajca bolj močnim žarkom in takoj se je videlo veliko kravato na uhu, kakor je še tista odpadla na ter se je napravila praznina na onem mestu, ki je popolnoma obrnila diako na ušesu. Čez dva tedna pa se je opazilo, da raste nova diaka na onem mestu, ki se pa je sedaj postala bela in je še celo prerastla stara, ki je bila sive barve. Tretjič so pa izpostavili uho na drugem mestu žarkom skoro za celo minuto, se je tudi napravila kravata ali grinta, toda ko je odpadla, je napravila luknjo v ušesu.

Ti novi žarki umirijo vso go-lazen in mrčes na mah. Toda razdalja in moč na daljavo teh žarkov pa je še k sreči omejena.

AMERIŠKI RUDARJI NE POZABIJO BRITSKIH.

Superior, Wyo. — Rudarska lokalna organizacija šteje 2616 je darovala za strajkujoče rudarje \$225.

Morda.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

Moški ne poljubijo moških, kakor se ženske med seboj, ker imajo vedno kaj boljšega poljubiti, ženske pa nimajo.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

Kako dolgo živijo Amerikanci. Ženske živijo dalje kot moški. Najnovejša ameriška statistika nam podaja natančne pregledne o izredno velikih razlikah v povprečni dolgotosti življenja v raznih pokrajinah severoameriške Unije. Kažejo nam tudi, da moški v vseh državah Unije povprečno hitreje umrejo kakor ženske. Država, v kateri ljudje povprečno najdalje živijo, je Kansas. Povprečna starost moških je 59,73 let, žensk pa 60,89! Kansas leži nekako v sredi Zedinjenih držav, med 40. in 48. vzporednikom, je čisto poljedelarska država, brez velikih mest, številne reke tečejo skozi. Za Kansasom pride Wisconsin, bolj gori na severu, med 46. in 48. vzporednikom, meja sta mu na severu in vzhodu veliko jezero Michigan in še večje Gornje jezero (Lake Superior), raztezajoče se tja v Kanado. Moški postanejo povprečno 58,77 let stari, ženske pa 60,70. Tema dvema sledijo še tri druge države, v katerih dosežejo ženske povprečno starost 60,50, dočim je tudi pri moških starost še zmeraj nad 57,8.

Relativno kratka je življenjska doba prebivalcev v Kaliforniji, znani z imenom "ameriški raj", raztezajoči se ob zahodni obali med 32. in 41. stopnjo, z najkrajšim sadjem sveta. Človek bi mislil, da mora biti življenjska doba v tem kraju najdaljša, a podnebje je vroče in vlažno, moški prikorakajo do 54,86 let, ženske pa vendar še do 58,32. Kakor vidimo, je Kalifornija za moško prebivalstvo podnebno velika bolj neugodna kakor pa v približno isti širini ležeče države v notranjosti, na primer Utah in Missouri, kjer je povprečna starost deloma dve leti in pol daljša. Najdaljša življenjska doba moških je v državah, ki so čisto agrarne in nimajo nobenih ali pa skoraj nobenih večjih mest.

V velikih mestih povprečna dolgotost življenja izredno pade, zlasti v glavnih industrijskih okrajih, kjer poleg vele mestnega ozračja vpliva tudi težko in zdravju škodljivo delo v rudarstvu in težki industriji. V tipičnem industrijskem mestu Pittsburgh na primer postanejo moški povprečno samo 47,16 let stari, ženske pa 50,42. V New Yorku z njegovo vele mestno življensko dirko in njej sledečimi srčnimi obolenostmi ter slabimi stanovanjskimi razmerami dosežejo moški povprečno starost 51,32 let, ženske 52,72; za državo New York, kjer pride k mestu tudi dežela zraven, sta dotični številki 52,74 in 55,66. V San Franciscu se povprečno moški na 51,68 let, ženske na 56,50; ta razlika je zelo velika in nam kaže, kako naporno je težko vele mestno delo za moške v južnem podnebjju. V velikih mestih na vzhodni obali ali blizu nje dosežejo moški prav tako manjšo starost let kakor zunanaj na deželi. New York še poznamo; v Filadelfiji pridejo na 52,08 let, ženska na 54,83, v Baltimoru na 51,11 in na 54,24, v Bostonu na 50,55 in 53,32. Vidimo, da gre povsod tam, kjer gre moška povprečnost navzdol ali navzgor, v isti smeri tudi ženska povprečnost; je pa pad povsod malo večja, bodisi valed večje življenske sile žensk ali pa valed manjšega dela in manjših obremenitv v življenskem boju. Naravnost v oči nam prihaja razlika v političnem glavnem mestu Zedinjenih držav, v Washingtonu; moški postanejo tam 53,83 let stari, ženske pa 59,83; se torej močno približajo svojemu življenskemu maksimumu v Uniji sploh.

Ne oziroma se na razliko med moškimi in ženskami, moremo ugotoviti, da je življenska doba prebivalstva v Zedinjenih državah danes najmanj še enkrat tako dolga kakor je bila pa pred sto leti.

V Jugoslaviji znaša srednja življenska starost okoli 40 let. Debeli in vitki. Menda najbolj znani poljudno-medicinski pisatelj je doktor Schweishelmer. V vsakem časopisu nalepi na njegovo ime. Sedaj je

izdal v drugi izdaji znano svoje delo: Verhuetung und Behandlung von Fettleibigkeit und Fettsucht. Govori nam, kako je razdeljena maščoba po našem telesu, o teži in velikosti telesa, o spremembi v razdelitvi maščobe s starostjo, o pomenu telesne maščobe, o prehrani, o odebelenju, njegovih vzrokih, težavah in o njegovem poteku, o toščici (Fettsucht), o debelem otroku. Nadalje nam pripoveduje, kako postanemo in kako ostanemo vitki, kako se ubranimo odebelenosti, o zdravljenju debelosti: dijetno zdravljenje (mleko, rastlinska hrana, sadno zdravljenje, zdravljenje z žejjo), premikalne vaje (gimnastika), uporaba vode (pitje in kopanje), zdravila.

Alkoholna zloraba. Darmstadtako zdravniško okrožno društvo je izdalo sledeči oglaš: "Mi zdravniki vidimo v našem poklicnem delovanju strašno razrušenje družinskega življenja že valed pijanosti enega samega človeka. Le predobro poznamo uničenje moralnega čuta pri pijancu, visoko število v pijanosti izvršenih zločinov in po njih povzročenih nesreč, poznamo okužbo z nalezljivimi boleznimi pod vplivom alkohola. Mi zdravniki vidimo prokietstvo, ki leži na potemnih pijanosti in ki obstoji zopet v pijanosti, v telesni nagrenjenosti do prostiutcije in do zločinov. Zato amramo za našo dolžnost vodstvo v boju proti zlorabi v uživanju alkoholnih pijač. Ključemo vae one na skupno delovanje, ki hočejo našemu narodu dobro. Pozivljamo jih, naj s svojim zgledom vplivajo na omejitve v uporabi alkohola in naj zahtevajo brezalkoholno mladino. Vsi, ki so mihi, naj se zavedajo, da vršijo vелеvalno nalogo v korist naroda in samih sebe."

Kemisti pripovedujejo o grozotah v butlerstvu.

Ako bi ljudje vedeli, iz česa je vse sedanjí takozvani "munsajm" narejen, tedaj bi bili gotovo malo bolj previdni predno bi ga nalivali vase. Odkrjene podgane se čisto dobe, ki plavajo na vrhu pripravljene tekočine za destilacijo. Zganje je narejeno iz raznih tvarin, nakar ga pobarvajo s raznimi strupenimi katanaskimi barvili. Da se celo gotove "zgane" pijače se dela iz mešanice na način, da denaj močiti ali v katerem so se namakale kače, ki so jih dobili iz Kitajske. Tako je povedal Paul W. Simonds, kemist v prohibicijskih laboratorijih zvezne vlade v Chicagu. Govoril je v mestnem klubu abranim članom Ameriškega kliničnega društva.

Simondsov predmet govora je bil: "Kaj dela prohibicijski kemist?" Pripovedoval je med drugim, da ima več kot 450 slučajev na mesec, ki jih mora analizirati v trgovini prepovedane opojne pijače samo v Chicagu. On je tudi trdil, da je večina munajana na trgu danes slabega, ki je narejen iz vseh mogočih snovi. Nekateri mešajo terpentin in alkohol in še druge take stvari ter jih prodajajo za "visko".

Mi smo pazili in zasledovali tisto "zganje", ki je bilo narejeno iz mešanice, v kateri so se namakale kače iz Kitajske ter je vlada nato odločila, da se mora od tedaj naprej vse kače, ki so poslane v Ameriko, polijati v alkoholu, ki je denaturaliziran. Pač dober okus morajo imeti ljudje, ki spijejo vse strupene "viske".

Mučne bolezine

v mišicah vam ojačaja in otekline odstrani

SEVERA'S GOTHARDOL.

Priporočajo in zanesljivo hitro liniment. Družba njegove koristnosti je uspešna v vsaki zadnji 48 let.

Cena 80 in 60 centov.

Vporočajo znani in izkušeni.

W. F. SEVERA CO. CHICAGO, ILLINOIS

Edisonova nova vora

Thomas A. Edison, iznajditelj fonografa, električne svetilke in mnogih drugih koristnih stvari, radi katerih bo slovelo njegovo ime dolge dobe, je veljal za agnostika. In po pravici. Saj je leta 1910. izjavil v intervjuju s svojim prijateljem Edwardom Marshallom — intervju je bil objavljen 2. oktobra 1910. v listu "New York Times" — sledeče:

"Jaz ne morem verjeti v neumrjnost duše... Spekulativna ideja neumrjnosti pade na tla čim se dene na rešeto... O pishilnih stvarih ne vemo nič, niti toliko ne, da bi jih mogli razumno preiskati... Duša? Duša? Kaj je duša? Možgani so duša? Če so človeški možgani neumrjci, je moj fonografski valjar tudi neumrjci... Možgani so kos mesenega mehanizma, nič drugega. Čudovit mesen mehanizem."

Te besede, ki so takrat razburile vse verske kroge v Ameriki, so stale nepreklicne šest-ajet let. Edison je živel, delal in govoril kot agnostik, ki ne da nič na supernaturo, dokler ni znanstvenih dokazov za obstoj iste.

Zadnje dni je pa Edison zopet govoril o veri. Razgovarjal se je s istim Ed. Marshallom — kakor pred šestnajstimi leti — ampak tokrat je govoril malo drugače. Intervju je objavljen v novembrski številki "Forum", ki je še zunaj.

Ali je Edison prekidal svoje prejšnje besede o neumrjnosti duši? Ne. Niti z eno samo besedico ni omenil tega, kar je izjavil pred šestnajstimi leti. Rekel pa je marsikaj, kar se ne strinja z njegovo prejšnjo izjavo.

Ali se je Edison "spreobrnil"? Niti male ne. Cerkev najdejo v njegovih novih mislih in besedah malo tolažbe, zelo malo povoda, da bi mogla reči: Edison je naš.

Edison je toliko omehtal svoje nazore o duši, da zdaj pravi, da morda je duša. Morda...

"Ne vem, če bi nam kaj pomagalo, ako bi vedeli več kot vemo danes, kaj se zgodi z nami po smrti," je rekel v novem intervjuju. "Toda naše znanje je v splošnem napredovalo, nočem torej zanikati, da mogoče vemo danes kaj več tudi o tem. Neumrjnost duše je stvar, v katero človek veruje instinktivno, nima pa še nobenega dokaza o neumrjnosti duši, takega dokaza, ki bi bil strogo znanstven in praktičen. Ali bi nam dokaz kaj pomagal?"

Edison pravi dalje, da bi bilo vsakogar škoda denarja, ki bi se potrošil za iskanje dokazov. Denar bi bil boljše potrošen na ta način, da bi naredil ljudi srečnejše. Denar, ki se izda za poučevanje ljudi, kako je treba prav živeti, jim bo pomagal, da se o-koristijo tudi z življenjem po smrti, če sploh je "kaj takšno življenje. Glavno je, da so ljudje koristni drug drugemu, veseli, srečni in pošteti — pa

ni treba prav nič skrbeti, kaj bo po smrti.

Edison je v intervjuju razkril svoj stičen nazor, ob katerega zadeneš v vsakem odstavku, če s premislekom čitaš njegove besede. On veruje v lepoto, poštenje in zdravje. "Najlepša cerkev je prosta narava: park, gozd, vrt..." in "prava morala je lepota."

"Vera v neumrjnost duše zavisi od gotove meje od našega razumevanja duše," pravi dalje Edison. "Če si v človeški duši mislimo in predstavljamo človeško razumnost (human Intelligence), moramo priznati, da, če je kaj evidence na tej in drugi strani, ki je vredna znanstvenega upoštevanja, je evidence na strani neumrjnosti."

Kaj misli s temi besedami? Nedvomno to, da človeška razumnost ne umrje s posameznikom, temveč živi v človeštvu. Takoj nato pa pravi, da še nimamo dovolj podatkov glede te stvari in zato ne moremo narediti nobenega definitivnega zaključka: "Materijalne stvari se ne dajo uničiti, in to je pozitivno, čeprav se oblike docela izpremenijo. Ako je torej nemogoče uničiti materijo, lahko zaključimo, da je uničenje nematerije še težje."

Kakšno "nematerijo" pa ima Edison v mislih? Ni povedal. Večkrat uporablja izraz "takozvana duhovna bodočnost" in "takozvano duhovno življenje." Izjavitelj je jasno označil mnenje o "takozvani modrosti" (narekovaji so njegovi) iz pre-

teklosti. Ta "modrost" so dogme in nauki cerkve. Pravi, da ta "modrost", čeprav je morda rezultat globokih razmišljanj, samopostovalnega dela in razumnega ter logičnega preračunavanja dejstev, izgleda zelo čudna, če danes posvetimo nanko z lučjo vede, o kakršni niso nikdar sanjali staroveški filozofi. Izkratka: stara "modrost" ne vzdrži dokazov vede.

"Dva razloga sta, zakaj, nimamo pozitivnega znanja o duši in neumrjnosti," pravi dalje Edison. "Prvi in glavni je, da niti ne vemo, kako in kje bi začeli preiskavati. Vse, kar je bilo do sedaj povedano na tem polju, je nebulozno in razsuto. Matematika, ki je edina ekzaktna veda, katero imamo, se ne more aplicirati na noben način, kar jih do sedaj poznamo. Iz tega sledi, da duša ni stvar, katero bi mogli analizirati in ki bi se mogla fotografirati ali doznati s katerikoli aparatom."

Edisonu je nazadnje vseeno glede neumrjnosti duše. "Praktična pamet se ne razburja radi tega. Mi vemo, da dejanska, materialna življenja vtraja po 4000 let in še več. To sicer ni neumrjnost, je pa 3900 let več kot doživi kak človek v redkih slučajih. Gotova drevesa v Kaliforniji (sequoia) žive toliko časa. Ako torej drevesa žive toliko let — in morda bodo živela do konca sveta — je mogoče, da tudi človeško bitje v tej ali oni manifestaciji, telesno ali mentalno, vtraja tudi po smrti."

Takoj pa Edison zastavlja drugo vprašanje: Kako živi in v kakšni formi? Edisonu služi izraz "mentalno" tudi za "spiritualno" ali "duhovno" življenje. On ne dela nobene razlike med tem dvojim. Na primer:

"Če je, kakor verujemo že od začetka zgodovine, človeški um (ali duša, kakor hočete) popolnoma ločen od telesa in umrje s telesom vrad, ali morda ne živi v okolici, s katero je v popolnem ravnotežju? To bi bila neumrjnost. Kako pa živi, v kakšni obliki in v okolici tega ali drugega sveta, tega jaz ne vem."

S temi besedami, je Edison jasno priznal, da je še vedno bolj na agnostični kakor na religiozni strani.

Krist je Edisonu "velik mislec, prerok in moralni učitelj" — ravno tako velik in dober kakor Buda, Konfucij in Mohamed.

"Človeštvo ima do danes štiri velike učitelje, mislece in preroke, ki imajo stalen vpliv nad ljudmi. Vsek teh štirih — Krist, Buda, Konfucij in Mohamed — ima več vpliva na človeštvo kakor kateri materialni znanstvenik, kar jih še pozna zgodovina. Ti štirje skupno dominirajo civilizaciji."

Ker nauki teh štirih voditeljev instinktivno, — on pravi "instinktivno" — vplivajo že toliko stoletja in generacije na ljudi, izvaja Edison iz tega, da je v njihovih naukih nekaj resnice. Edino resnico more živeti toliko časa. Čudno, da Edison — ki je tako oprezen glede duše! — prejde tako lahko preko dejstva, da je vsek teh voditeljev učil drugačno "resnico". Dalje zaključuje Edison, da mora Kristov nauk imeti največjo vitaliteto, ker se razširja bolj kot kateri izmed ostalih treh vzlic faktu, da ljudje, ki razlagajo Kristov nauk — "in ki izjavljajo, da so kompetentni za to delo ter se nazivajo teologe in glavarje cerkva" — se že od nekdaj najbolj pripravajo o resnicah nauka, bolj kot razlagalci katerega drugega verskega učitelja. Nato pa izjavitelj udari na patrijotično struno. Zdi se mu, da so krščanski narodi najmodrejši narodi na svetu! Dokaz te modrosti je, ker so sprejeli krščanstvo! Te besede dokazujejo, da Edison ne ve dosti o zgodovini — še manj pa o moderni "modrosti" krščanske Evrope. Ker je seveda tudi Amerika "moder krščanski narod," je Edison nekoliko ponosen in pravi: "Zdi se mi torej, da tudi jaz podpisujem moralna Kristova pravila kakor vsa druga prava moralna pravila."

V nadaljnjem poteku intervjuja se Edison loti herkulanskega

posla — reformuje krščanstvo. On verjame, da pride "velik preobrat" v proceduri krščanskih "religijonistov" in v cerkvah, v katerih se družijo. Edison misli, da dogme in ceremonije polagoma izginejo, nakar pride "doba zelo izboljšane in resnično kristjanskega krščanstva." To ne bo več cerkev ceremonij, temveč institucija izobrazbe in iskanja resnice. To bo nekakšna "znanstvena vera" in "znanstvena cerkev."

"Prepričan sem, da bodo veliki verski voditelji ne bodo več trčili časa z doktrinami in ceremonijami, pač pa bodo učili človeštvo detajlov resnice, ki bo docela ugotovljena, ter bodo previdno pomagali odkrivati nove detajle," je rekel.

Edison ne da nič na ceremonije v cerkvah niti na molitve. To je povedal dovolj razumljivo. Molitev, ki se samo izgovarja, ne pomaga nič. Molitev mora biti v delu. Delaj dobro in svetuj drugim, da delajo isto, pa je vse opravljeno.

Edison ne trpi teologov. To so mu ljudje, ki cepijo diake in razcepjujejo vernike. "Krist je ustanovil krščanstvo, toda vero so naredili teologi." Beseda teologija, pravzaprav končnica "logija" je sploh ogrožena, kajti teologija ni nikakršna eksaktna veda. Kaj pa vedo teologi o Bogu? Geolog pozna kamen; česar še ne ve, skuša doznati z raziskavanjem. Ali more najbolj navdušen cerkvenjak trditi, da teologi poznajo Boga ali vsaj skusajo doznati s preciznim raziskovanjem?

Ako hočejo verski voditelji — nadaljuje Edison — pridobiti skeptike na svojo stran, morajo dati dokaze, in sicer take dokaze, nad katerimi se ne bo mogel skeptik spopadati. Kakor hitro razumni "religijonisti" pokažejo 52 točk evidence za neumrjost duše proti 48 točkam, ki govorijo proti, tisti trenotek "sprejmejo" vsi ljudje evidence kot fakt, ne kot teorijo, temveč kot fakt.

"Reformirana, rekonstituirana in prerojena cerkev mora učiti lepoto in konstruktivnost", pravi končno Edison. "Največja zmota v imenu vere je bila in je še danes, ker oni, ki so postavili moralo, so naredili moralo grdo, opresivno in odbijajočo. Morala je vsekaj lepa."

Povsod smeje, samo tam ne. Varnostna črta na mestni cesti določa sledeče: Avtomobilisti ne smejo povoziti pešcev na varnostni črti!

Agitirajte za "Prosveto"!

KJE SE NAHAJA rojak John Mikolich. Ako kdo ve za njegov naslov, prošim, da mi ga sporoči, ako bo pa sam čital ta oglas, naj se prijavi na naslov: Peter Jellar, P. O. Box 21, Klein, Mont. (Adv.)

POHIŠTVO NA PRODAJ. Proda se pohištvo za spalnico s kuhinjsko opremo, kakor tudi en krasno preplečen gugalnik, zelo poceni. Oglasi se na: 1135 So. Austin Blvd., Chicago, Ill. (Adv.)

KLOBASE KRANJSKE KLOBASE Zopet razprodajam po vsi Ameriki izvrstne klobase, kakor je že tisoč let znano, da so bile moje klobase izvrstne vsako leto, in letos pa bodo še boljše. Denar se vrne onim, ki niso zadovoljni. Ujodno se pripravim svojim starim in novim odjemalcem za obilo naročil. Cena 38c funt. Poština ni všeta. Denar pošljite s naročilom ali pa vam pošljem na C. O. D.

Slovenski trgovci bodete rojakom zelo ustregli, ako boste imeli naše klobase v zalogi. Pišite po ceno. Vsa pisma in naročila pišite na: JOSEPH LESKOVAR 610-14th Street, Racine, Wis.

Velika razprodaja grozdja na So. Ashland Ave. in 27th St., Chicago, Ill.

New York. Ako grozdje basket 75c. Fridge one, da si lahko kuhate, di. rektno iz kare. Imeli bomo: Basket, Zinfandel, Carigan, Muscatel, To. kary, Malaga in Seedless. — Cena je nizka in postrežba bo točna vsem. Se priporočam:

I. SPRINGER Tel. Capital 2747

"NOBENO ENAKO."

Vi se lahko nanimate na zdravilo, ki je prestalo skušnje pet in štirideset let. To je Sever's Cough Balsam, katerega vam proda vsak lekarnar za 25c, ali pa večje vrste 50c. To zdravilo kašelj, ko druga zdravila ne morejo. Mr. A. Kube, Hemlock, O., pravi: "Med tem ko nobeno zdravilo in celo našega zdravnika zdravila niso ustavila kašlja, ki ga je imela naša hčerka, jaz sem kupil Sever's Cough Balsam in kašelj je kmalu prešel. Čudovito zdravilo, nobeno enako." Sever's Cold Tablets odlično prehlad, 50c. V lekarnah. W. F. Sever & Co., Cedar Rapids, Iowa. (Adv.)

J. S. Mather:

RIM

Poslovenil V. M. Zalar.

(Dalje.)

Pri Pharsalu in Thapsu se je prelila ponočna republikanska kri, in Caesar je bil brez tekme. Nenavaden mož, eden tistih vrhuncev človeštva, ki bi jih ne mogli naštet v vsi zgodovini niti toliko, kolikor je prstov na eni roki. Hellas in Rim, oba v polni moči in svetlosti, sta porodila tega duha. Kakšno lice bi bil dobil imperij, kakšno svet, in kakšno bi imel še danes, ko bi takrat, Edibus Martia l. 44., ne bilo uničilo par potuhnjencev in omejenecv tega človeka, ki ga je Rim in svet prav takrat tako nujno potreboval? Nihče ne ve...

Sofija Petrovna pride k meni. — Kaj premisljujete v tej vročini? — Hodil sem s starim Livijem po rimski zgodovini in sem prišel ravno do Julija Caesarja.

— Ali imate Caesarja radi? — Rad. Morda zato, ker mislim, da ga razumem.

— Hm. Toda uvedel nam je imperatorje! — ugovarja z odlično obsodbo Sofija Petrovna.

— Res. Pa ko bi bili ti imperatorji val kakoršen je bil Julius Caesar, bi bila lahko zadovoljna tudi sveta Rusija, ne? —

Ne odgovori, gleda preko streh in kupol mesta v daljavo.

— Tja preko Aracoeli morate gledati, v to stran je Rusija! —

— Pojdite, tu je vroče! — se je iztrgala iz svoje zatopjenosti.

Greva čez trg okoli Marca Aurelija, zavijeva mimo senatne palače, pogledava na Forum in kreneva dol k mamertinskim ječam. Greva skozi Turniket, 60 centesimov vatopnine, in stopava navzdol. V skalo vdolbeni dihaljo ti prostori leden hlad. Krščanstvo, to se razume, si je izmislilo, da sta bila tukaj zaprti sv. Peter s sv. Pavlom — tu v državni ječi dva brespomembna žida, katerih eden sploh nikdar ni prišel v Rim. In sedelali so tu kapelo, polno slik in grdih kipov — ampak najbrže je to neslo. Vedno še se spuščava navzdol, naposled dosepeva na mesto. Stodest prostora, na tleh v sredi okrogla, s kamenom pokrita odprtina — tu je bilo... Semkaj so zapirali imenitne jetnike rimske države: ujetke kneze in kralje, predno so jih odpeljali k triumfalnemu sprevedu njih premagalca, semkaj so jim po triumfu spet pripeljali in tu zadavili; tu je ležal nekdanji verigah T. Manlius, rešitelj Capitolija za galškega vpada; tu so bili zadavljivi pripadniki Gaja Gracchia in oni možje, ki so bili zapleteni v Catilinovo zaroto; skozi to odprtino so spuščili v globoko Jugurtho, prebrisanege numidskega kralja — ko so ga slekli in spuščali dol, je napravil še dober dotip: — Tako mi Herkula! Jako hladna je ta vaša kopel, Rimljani! — in šele sedmi dan je tam spodaj lakote poginil; tu je bilo usmrčenih trindvajset kolovodij iz aetolske vataje, velemodni Ti-bertijev ministar, lepi Sejan; je ležal tu in čakal po slavnem dnevu svojega življenja žalostnega zatona — ti sidovi so prenašeni kletve in vrdihov, ta tla prenapoljena krvi... Tam dol je vir, starolatinski "tullius", po katerem se je ta ječa imenovala tudi Tullianum. — Kajneda je hladno tu, Sofija Petrovna?

— Naše ruske ječe ne zastajajo mnogo za to. —

Greva ven. Blagodejno naju obliva spet solnce z žarom in toploto.

Sofija Petrovna gleda na Forum.

— Kje je bil umorjen Caesar? —

— Ne tukaj. Idibus Martia je zboroval senat v Pompejevi kuriji. Zdaj stoji tam najstarejša rimska gostilnica, Locanda del Sole. Blizu Campo de Fiori, lahko greva tja. —

— Tega ne maram videti. Gostilnica, pravite? —

— Baje najstarejša v Rimu. Caesar je sedel tam pod soho svojega tekmeča Pompeja (to soho imajo sicer menda v Palazzo Spada, ali je tako avtentična, kakor tarpejska skala, ki sva jo danes videla, tega ne vem), pod soho Pompejevo torej je sedel, ko so začeli padati po njem sunki zarotnikov. Ko je stopil k njemu tudi Junius Brutus s povzdignjenim bodalom, mu je rekel imperator začuden: Tudi ti, Brut? To je regel po grško, uravnal togo, dabi pri padcu ne ležal razgaljen, nato si je zakril po stari rimski begi glavo in je izdihnil. Sueton pravi, da mu je ta smrt prišla pravzaprav zelo prav, kar bi človek skorajda verjel, zakaj v takih naturah na taki višini leži pač na dnu duše lepa plast grenkega pesimizma o življenju in ljudeh —

Pot naju pelje po ozkih ulicah. Sofija Petrovna je zamišljena...

XI.

Po ulicah.

Jaasno zlato jutro.

Včeraj popoldne je bil vihar. "Pa še kakšen vihar!" bi dejal sedanjí Rimljan, ko bi jih ne bil še tako zelo vajen. Da, tak vihar, kakor jih je videl človek krajev malo v življenju.

Za Vatikanom se je zastrlo nebo s svinčenimi oblaki, srak se je zgostil, oblaki so zalili solnce in poplavlili ves nebesni obok tja do Ostije. Stenjalno se je kakor bi bil že pozni večer. In vse to v par minutah. Za Janikulom je avignil prvi blak, zabučal grom in zdaj se je bliskalo blisk na blisk in grmel grom na grom. In lilo je kakor bi se valjale cele reke na mesto. Stala sva v veli palače Venezia in čakla, da preneha divjanje elementov. Toda vihar je le še naraščal. Nebo je gorelo neprestanih bliskov, brez prenehanja, kakor bi se razgovarjalo v strastnem razgovoru par tisoč topov. Sofija Petrovna, ki se je izpočetka nadejala, da se zrak nekoliko ohladi, je pobledela in je strmelna s široko odprtimi očmi v gorečo temno. Potoki vode so šumeli po zapuščenih ulicah. Človek ni avignil preko nje, voz ni pridrdral po nji.

Taki so bili pač viharji, ki so igrali važno vlogo v zgodovini Rima. Ki so razdvajali nasproti si stoječe vojske, ki so odločali bitke, prevračali namere senata, zaigali božje hrame, uničevali kipe na forih in izpreminjali cele ulice v razvaline. Samo taki viharji so mogli oplakati in strahovati one antične ljudi takrat, prav kakor navdaja ta današnji mojo malo ubogo nihilistko s grozo... — Sofija Petrovna, hočete domov? —

— Domov, domov! — je zavzdihnila kakor bojazljivo dete.

Prijel sem jo za roko in spustila sva se v beg.

Po zapuščenem Corsu, po zapuščenih ulicah, in prišla sva k hotelu Alibert premočena do koče.

(Dalje prihodnjič)

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častilke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISEKO DELO PRVE VRSTE

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naših

S. N. P. J. PRINTERY

2837-39 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREBNA POJASNILA